

Koe on kaksiosainen. Osassa 1 on kuusi 20 pisteen tehtävää, ja osassa 2 kolme 30 pisteen tehtävää. Saat vastata enintään viiteen tehtävään. Näistä tehtävistä enintään kaksi saa olla osasta 2. Kokeen maksimipistemäärä on 120. Sen saavuttaminen edellyttää, että vastaat kolmeen osan 1 tehtävään ja kahteen osan 2 tehtävään. Halutessasi voit tuottaa vastausten tueksi piirroksia, kaavioita tai taulukoita ja liittää niistä kuvakaappauksen mihin tahansa tekstivastaukseen.

Älä jätä mitään merkintöjä sellaisen tehtävän vastaukselle varattuun tilaan, jota et halua jättää arvosteltavaksi.

Vastaa enintään 5 tehtävään.

1. Osa 1: 20 pisteen tehtävät

Vastaa 3–5 tehtävään.

1. Kolumbiaaninen vaihto ja sen seuraukset 20 p.
2. Taiwanin asema kylmästä sodasta nykypäivään 20 p.
3. Arjen historiaa 1800-luvun Suomessa, Aineisto 20 p.
4. Taide 1500- ja 1600-luvuilla, Aineisto 20 p.
5. Ruotsin kehittyminen moderniksi valtioksi, Aineisto 20 p.
6. Suhtautuminen kolonialismiin, Aineisto 20 p.

2. Osa 2: 30 pisteen tehtävät

Vastaa 0–2 tehtävään.

7. Naisten vaikutusmahdollisuudet antiikin aikana, Aineisto 30 p.
8. Marshall-apu Aineisto, 30 p.
9. Pasifismi 1900-luvun Suomessa, Aineisto 30 p.

Koe yhteensä 120 p.

Osa 1: 20 pisteen tehtävät

Vastaa 3–5 tehtävään.

1. Kolumbiaaninen vaihto ja sen seuraukset 20 p.

Historioitsijat J. R. McNeill ja William McNeill kirjoittavat teoksessaan *Verkottunut ihmiskunta – Yleiskatsaus maailmanhistoriaan* (suom. Natasha Vilokkinen, 2006) seuraavasti:

Kun valtamerten purjehtijat yhdistivät erilliset verkot ja laajensivat tuloksena olleen maailmanlaajuisen verkon maapallon joka niemeen ja notkelmaan, he panivat maailman ekologiset olot uuteen uskoon. Monenlaisia eliöitä ilmaantui paikkoihin, joissa niitä ei aiemmin ollut esiintynyt. Eritoten Amerikan mantereen ekosysteemit tulivat kosketuksiin Afrikan ja Euraasian ekosysteemien kanssa, minkä historioitsijat ovat sittemmin ristineet ”kolumbiaaniseksi vaihdoksi”.

Pohdi, mitä kolumbiaaninen vaihto oli ja millaisia seurauksia sillä oli ympäristölle, väestölle ja taloudelle.

2. Taiwanin asema kylmästä sodasta nykypäivään 20 p.

Kommunistit nousivat valtaan manner-Kiinassa vuonna 1949. Valtansa menettäneen Kuomintang-puolueen kannattajat vetäytyivät Taiwanin saarelle ja perustivat siellä tasavallan, jota Kiinan kansantasavalta ei ole tunnustanut.

Analysoi, millä tavalla Kiinan ja Taiwanin väliset erimielisyydet ovat vaikuttaneet kansainvälisiin suhteisiin kylmän sodan alusta 2020-luvulle.

3. Arjen historiaa 1800-luvun Suomessa 20 p.

Aineisto 3.A Tekstikatkelma: Matts Johansson Mämmelän ostoslista

Vihantilainen Matts Johansson Mämmelä hankki kesäkuussa 1847 kankirautaa, puoli tynnyrillistä karkeaa suolaa, neljä naulaa kahvia, kapan herneitä, puoli kannullista rommia sekä neljänneskannullisen siirappia.

Lähde: Ritva Kylli. *Suomen ruokahistoria. Suolalihasta sushiin*. Julkaistu: 2021. Muokkaus: YTL.

Matts Johansson Mämmelä eli 1800-luvulla Raahen Vihannissa. Pohdi, mitä historiantutkija voi päätellä Matts Johansson Mämmelän yhteiskunnallisesta ja taloudellisesta asemasta raahelaisen kauppahuoneen tilikirjassa säilyneiden merkintöjen perusteella (aineisto 3.A).

4. Taide 1500- ja 1600-luvuilla 20 p.

Aineisto 4.A Kuva: Bernardino di Betto, *Natività*

TAUSTAA

Bernardino di Betto (1452–1513) tunnetaan nimellä Pinturicchio. *Natività* [Jeesuksen syntymä] on vuodelta 1500.

Lähde: Bernardino di Betto. *Natività*. Wikimedia Commons.

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Pinturicchio_Spello_Nativit.jpg. Viitattu: 14.10.2022.

Aineisto 4.B Kuva: Michelangelo Merisi, *Natività con i santi Lorenzo e Francesco d'Assisi*

TAUSTAA

Michelangelo Merisi (1571–1619) tunnetaan nimellä Caravaggio. *Natività con i santi Lorenzo e Francesco d'Assisi* [Jeesuksen syntymä pyhän Laurentiuksen ja pyhän Franciscus Assisilaisen kera] on vuodelta 1609.

Lähde: Michelangelo Merisi. *Natività con i santi Lorenzo e Francesco d'Assisi*. Wikipedia.
[https://it.wikipedia.org/wiki/Nativit%C3%A0_con_i_santi_Lorenzo_e_Francesco_d%27Assisi#/media/File:Caravaggio-Nativity\(1600\).jpg](https://it.wikipedia.org/wiki/Nativit%C3%A0_con_i_santi_Lorenzo_e_Francesco_d%27Assisi#/media/File:Caravaggio-Nativity(1600).jpg). Viitattu: 14.10.2022.

Päättele, mitä tyyliisuuntia Jeesuksen syntymää esittävät maalaukset (aineistot 4.A ja 4.B) edustavat, ja esittele näiden tyyliisuuntien keskeiset tunnuspiirteet.

5. Ruotsin kehittyminen moderniksi valtioksi 20 p.

Aineisto 5.A Tekstikatkelma: Herman Lindqvist, *Kun Suomi oli Ruotsi*

Kun Kaarle IX haudattiin Strängnäs in tuomiokirkkoon [21.4.1612], Ruotsi oli tuntematon harvaan asuttu maa Euroopan laidalla. Asukkaita oli 1,1 miljoonaa, joista runsaat 300 000 asui Suomessa. Kaupunkeja oli vain muutama, ja ne olivat hyvin pieniä, ”vailla kaupankäyntiä, lahoja ja romahtaneita”, kuten kuningas itse myöhemmin niitä kuvasi. Kaupungeissa asui vain 3 % väestöstä. Tukholmassa oli asukkaita 10 000, joista tuhat oli kotoisin itäisestä valtakunnan puoliskosta. Turun väkiluku oli 6 000. Tukholmassa käyneet ulkomaalaiset kirjoittivat, että vuohet laidunsivat talojen tasaisilla ja ruohon peittämällä katoilla. — —

Valtakunnassa ei ollut yliopistoa eikä edes yhtään kymnaasia*. Ruotsissa ei ollut mainittavaa kirjallisuutta, ei kuvataidetta eikä pysyvään arvoon yltävää musiikkia. Ruotsilla ei ollut kirjoitettua valtiosäntöä, maan hallinto oli keskiaikaisella kannalla ja ulkomaankauppa mitättömän vähäistä. Ruotsilla ei ollut kiinteitä diplomaattisuhteita muihin valtioihin, eikä Tukholmassa asunut yhtään ulkomaista lähettilästä.

Runsaat 60 vuotta myöhemmin, jolloin Ruotsi oli suurimmillaan, maan väkiluku oli kaikista sodista, katovuosista ja kulkutaudeista huolimatta tuntuvasti suurempi kuin Kustaa Aadolfin syntymän aikoihin: läntisessä valtakunnan puoliskossa asukkaita oli runsas miljoona ja itäisessä noin 400 000. – –

Ruotsilla oli valtakunnassa kaikkiaan viisi yliopistoa, Turun akatemia mukaan luettuna, 11 kymnaasia, joista kaksi Suomessa, ja monia muita kouluja. Maassa toimi useita ruotsin kielellä, ei enää ainoastaan latinaksi, kirjoittavia kirjailijoita. Kotimainen niin ruotsin- kuin suomenkielinenkin kulttuuri oli itämässä, ja valtakunnassa painettiin myös viron-, latvian- ja venäjänkielisiä kirjoja. Ruotsi oli saanut ensimmäisen kirjoitetun valtiosäntönsä ja valtiopäiväjärjestyksensä. – –

Valtakunnassa oli 81 kaupunkia, joista 26 sijaitsi itäisessä valtakunnanpuoliskossa. Monet olivat saaneet uudenaikaisen asemakaavan. – – Ruotsilla oli Itämeren suurin kauppa- ja sotalaivasto, ja maa kävi laajaa ulkomaankauppaa. Ruotsi oli Euroopan suurin raudan ja kuparin viejä. – – Tukholmassa toimi ulkovaltojen lähettiläitä, siitä oli tullut pysyvä pääkaupunki, ja sen väkiluku oli viisinkertaistunut.

*lukio (YTL:n lisäys)

Lähde: Herman Lindqvist. *Kun Suomi oli Ruotsi – Suomen ja Ruotsin yhteiset 700 vuotta*. Julkaistu: 2013. Käännös: Heikki Eskelinen (2014). Muokkaus: YTL.

Erittele, mitkä tekijät mahdollistivat tekstikatkelmassa 5.A kuvatun kehityksen.

6. Suhtautuminen kolonialismiin 20 p.

Rhodesian eli nykyisen Zimbabwen entinen pääministeri (1964–1979) Ian Smith esitti muistelmissaan vuonna 1997 näkemyksensä kolonialismista (aineisto 6.A).

Aineisto 6.A Tekstikatkelma: Ian Smithin näkemys kolonialismista

Vastaisin niille, jotka esittävät halventavia lausuntoja kolonialismista, että kolonialismi on suurenmoinen asia. Se levitti siviilisaation Afrikkaan. Ennen sitä afrikkalaisilla ei ollut kirjoitettua kieltä, ei ollut keksitty pyörää, ei kouluja, ei sairaaloita, eikä edes tavanomaista vaatetusta.

Lähde: Brady. *9 of the Worst Quotes about Africa [Yhdeksän kamalinta sitaattia Afrikasta]*. Blessed Are The Vagrant. <https://blessedarethevagrant.wordpress.com/2015/04/21/9-of-the-worst-quotes-about-africa/>. Julkaistu: 21.4.2015. Viitattu: 31.1.2023. Käännös: YTL. Muokkaus: YTL.

Pohdi, miksi Smithin näkemys (aineisto 6.A) oli sellainen kuin oli ja miten samankaltaisiin lausuntoihin suhtauduttaisiin entisissä siirtomaissa nykyään.

Osa 2: 30 pisteen tehtävät

Vastaa 0–2 tehtävään.

7. Naisten vaikutusmahdollisuudet antiikin aikana 30 p.

Aineisto 7.A Tekstikatkelma: Keisari Augustuksen vaimo Livia ja Tiberiuksen nousu valtaan

TAUSTAA

Tiberius nousi valtaan vuonna 14 jaa. Historioitsija Tacitus kuoli noin vuonna 120 jaa.

Drusuksen kuoltua aikaisemmin oli [Augustuksen] poikapuolista jäljellä vain Tiberius, ja kaikki huomio kohdistui nyt häneen. Hänet adoptoitiin, ja hän otti Augustuksen kanssa osaa valtakunnan hallintoon, myös hänelle annettiin kansantribuunin oikeudet, ja häntä näyteltiin jokaiselle armeijalle. Tämä ei tapahtunut äidin salaisten juonittelujen avulla kuten varhaisemmin, vaan tällä kertaa äiti vaati sitä avoimesti. Livia oli saanut vanhan Augustuksen siinä määrin valtaansa, että Augustus karkotti ainoan eloon jääneen tyttärenpoikansa, Agrippa Postumuksen, Planesian saarelle. – Äidin kiireinen kirje kutsui Tiberiuksen takaisin Illyriasta hänen sinne juuri saavuttuaan. Varmaa ei ole tapasiko hän Augustuksen Nolassa vielä hengissä vai jo kuolleena. Livia oli näet tarkoin eristänyt talon ja sinne johtavat tiet vartiostoin. Välillä leviteltiin toiveikkaita tietoja, kunnes tilanteen vaatimat toimenpiteet oli suoritettu. Sitten tuli kaksi asiaa samanaikaisesti tiedoksi: Augustus oli kuollut, ja Tiberius oli noussut valtaan.

Lähde: Cornelius Tacitus. *Keisarillisen Rooman historia*. Käännös: Iiro Kajanto (1997). Muokkaus: YTL.

Aineisto 7.B Tekstikatkelma ja kuva: Eumachian rakennus Pompeijissa

Suurin yllätys tässä miesten hallitsemassa hierarkkisessa maailmassa löytyy Pompejin forumilta. Alueen kookkain rakennus, joka sijaitsee forumin lounaisnurkassa, rakennettiin Augustuksen aikana. Sen käyttötarkoitus, kuten monien muidenkin forumin rakennusten, on pitkään ollut riitelyn aiheena: oliko se kauppapaikka, orjamarkkinarakennus vaiko monikäyttöhalli? Jotkut taidehistorioitsijat ovat verranneet sitä suureen pylväshalliin, jonka Augustuksen vaimo keisarinna Livia pystytti Roomaan. Se on hyvä vertauskohde useammasta kuin yhdestä syystä. Pompeijin rakennuksen, joka tunnetaan nimellä Eumachian rakennus, rahoitti niin ikään nainen. Kahden sisäänkäynnin yläpuolella olevat piirtokirjoitukset julistavat, että Eumachia, joka oli papitar Pompeijissa ja erään johtavan suvun tytär ja oli avioliiton kautta liittynyt toiseen johtavaan sukuun, rakennutti sen ”omissa ja poikansa nimissä – omalla kustannuksellaan.” – Emme tiedä juuri mitään Eumachiasta ja voimme vain arvailla, mitkä olosuhteet olivat tämän rakennushankkeen taustalla ja kuinka aktiivinen hän oli rakennuksen suunnittelussa. On mitä todennäköisintä, että hän pyrki sponsoroimalla rakennusta edistämään poikansa poliittista uraa.

Lähde: Mary Beard. *Pompeii. The Life of a Roman Town [Pompeiji. Elämää roomalaisessa kaupungissa]*. Julkaistu: 2008. Käännös: YTL. Muokkaus: YTL.

Kuva Pompejin forumista, Eumachian rakennus vasemmassa yläreunassa.

Lähde: Planetpompeii.com -verkkosivusto. <https://www.planetpompeii.com/en/map/the-forum/42-aerial-view.html>. Viitattu: 14.10.2022.

Aineisto 7.C Tekstikatkelma: Roomalainen tiiliteollisuus

Roomalaiset tiilileimat kertovat Rooman kaupungin lähialueiden maanomistuksesta ja tiilentuotannosta lähinnä ajanlaskumme kolmelta ensimmäiseltä vuosisadalta. Tiilituotanto oli tärkeää kasvavalle pääkaupungille, jonka tuolloiseksi väkiluvuksi on arvioitu yli miljoona. – – Tuntemme 150 tiilimaanomistajaa, joista noin kolmasosa oli naisia. Maat sijaitsivat aivan Rooman ympäristössä. Tiilimaiden omistajat olivat sekä poliittisesti että sosiaalisesti arvostettuja. – – Naisten merkittävää osuutta tiilimaanomistajista selittää tyttärien ja poikien tasa-arvoinen perimyoikeus sekä liberaali avioliittolainsäädäntö. Tiilimaat siirtyivät vanhemmilta lapsille ja useimmiten isältä tyttärelle. – – Tiilileimat todentavat myös sen, että senaattori- ja ritarisäädyn naiset ovat olleet perhe- ja sukuperusteisessa yhteiskunnassa vaikutusvaltaisia. Avioliitto oli näissä piireissä sukujen välinen poliittinen ja taloudellinen kauppa. Sukujen väliset verkostot johtivat Roomaa. Äidin ja vaimon suvulla oli merkitystä miehelle yhteyksien ja varallisuuden tuojana.

Lähde: Päivi Setälä. *Antiikin nainen*. Julkaistu: 1993. Muokkaus: YTL.

7.1 Esimoderneja yhteiskuntia Euroopassa on usein kuvattu termillä patriarkaalinen. Patriarkaalisuus tarkoittaa yhteiskunnassa korostunutta miesten valtaa, aiemmin etenkin isännän valtaa. Millä tavalla patriarkaalisuus ilmeni antiikin Kreikassa ja Roomassa? 10 p.

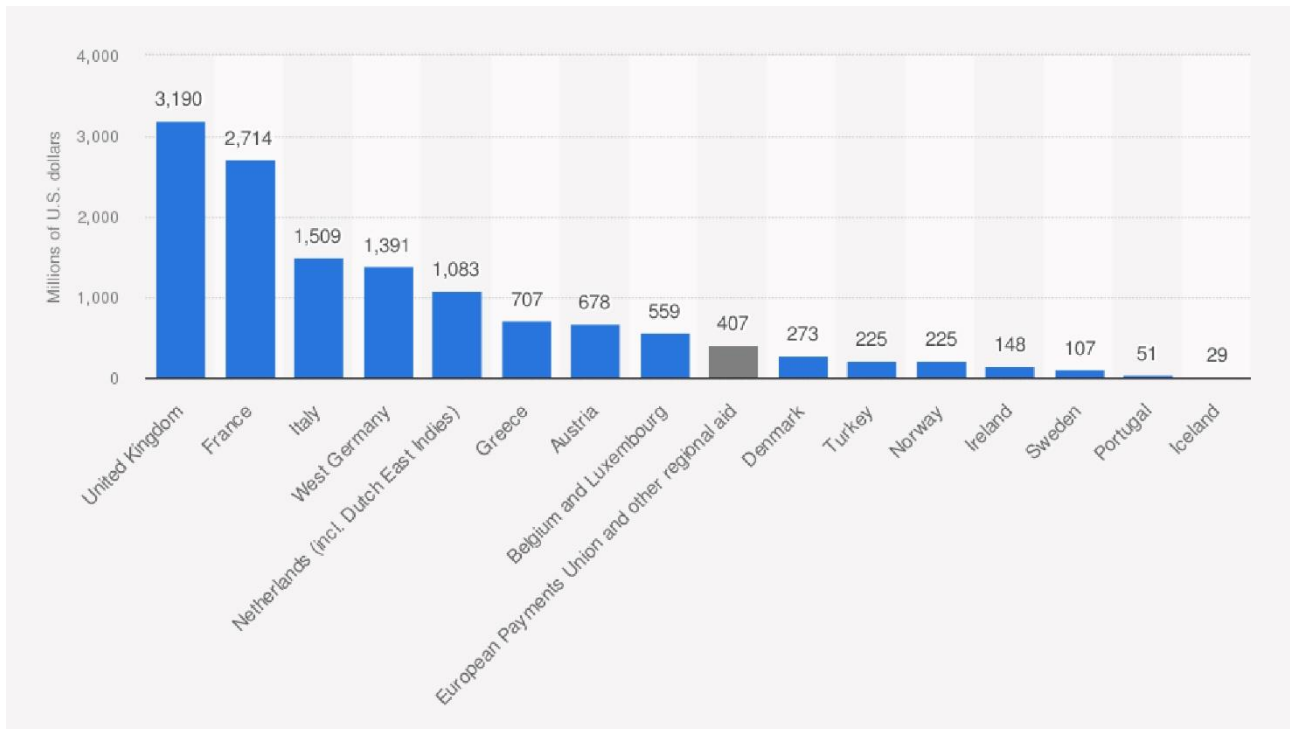
7.2 Patriarkaalisuudesta huolimatta naiset ovat löytäneet keinoja yhteiskunnalliseen ja poliittiseen vaikuttamiseen. Erittele, millä tavoin naiset pystyivät osallistumaan yhteiskunnalliseen ja poliittiseen vaikuttamiseen antiikin Roomassa. Hyödynnä vastauksessasi aineistoja 7.A, 7.B ja 7.C. 20 p.

8. Marshall-apu 30 p.

Aineisto 8.A Kuvio: Marshall-apu Euroopan valtioille vuosina 1948–1952

TAUSTAA

Euroopan maksu-unioni (European Payments Union, lyh. EPU) oli organisaatio, joka luotiin vuonna 1950 välittämään kauppaa ja maksuja sodan jälkeisessä Euroopassa, jossa ainoa toimiva valuutta oli Yhdysvaltain dollari ja jossa kauppa oli valuuttaongelmien vuoksi osittain taantunut puhtaaksi vaihtokaupaksi. Yhdysvallat syötti EPU:n kautta dollareita Euroopan markkinoille vuosina 1950–1958. Tarkoitus oli elvyttää kauppaa Länsi-Euroopan alueella.

Kuvion tekstien käännökset

Millions of U.S. dollars

Miljoonaa Amerikan dollaria

United Kingdom

Iso-Britannia

France

Ranska

Italy

Italia

West Germany

Länsi-Saksa

Netherlands (incl. Dutch East Indies)

Alankomaat (sisältäen Alankomaiden Itä-Intian)

Greece

Kreikka

Austria

Itävalta

Belgium and Luxembourg

Belgia ja Luxembourg

European Payments Union and other regional aid

Euroopan maksu-unioni ja muut alueelliset apujärjestöt

Denmark

Tanska

Turkey

Turkki

Norway

Norja

Ireland

Irlanti

Sweden

Ruotsi

Portugal

Portugali

Iceland

Islanti

Lähde: *Distribution of aid from the European Recovery Program (Marshall Plan) per country from 1948 to 1952 [Euroopan elpymisohjelman (Marshall-suunnitelma) avustusten jakautuminen vuosina 1948–1952]*. Statista.

<https://www.statista.com/statistics/1227834/distribution-marshall-plan-by-country/>. Julkaistu: 2021. Viitattu: 14.10.2022.

Käännös: YTL.

Aineisto 8.B Kuva: Marshall-apua mainostava italialainen propagandajuliste vuodelta 1948

Kuvan tekstien käännökset

GLI AIUTI D'AMERICA	Amerikan apu
GRANO – CARBONE – VIVERI – MEDICINALI	Viljaa – hiiltä – elintarvikkeita – lääkkeitä
CI AIUTANO AD AIUTARCI DA NOI	He auttavat meitä auttamaan itseämme

Lähde: Guido Crainz. *L'Italia repubblicana [Tasavallan ajan Italia]*. Julkaistu: 2000. Käännös: YTL.

Aineisto 8.C Taulukko: Italian parlamenttivaalien tulokset vuosina 1948–1958

Puolueiden ääniosuudet prosentteina

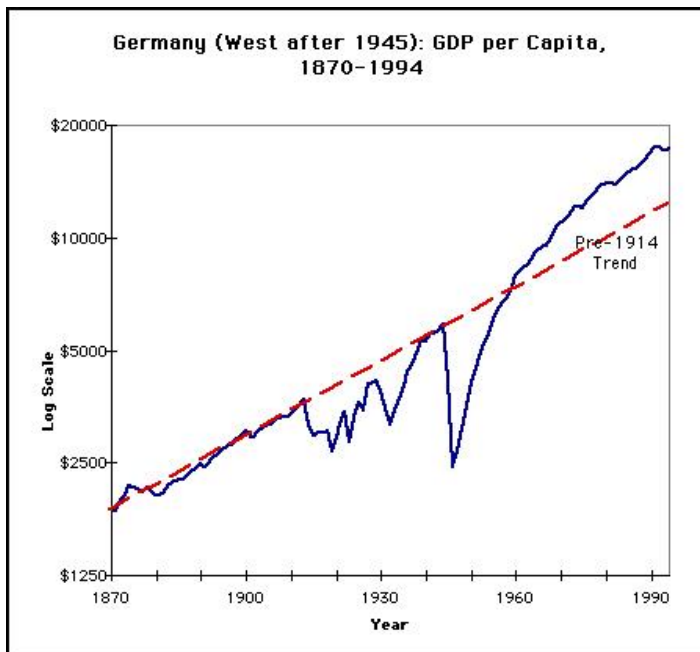
Vaalivuosi	Kristillisdemokraatit*	Kansanrintama/PCI**	Muut
1948	48,5	31	20,5
1953	40,1	30,8	29,1
1958	42,3	22,7	35

*Kristillisdemokraatit olivat länsimaista demokratiaa kannattava oikeistopuolue.

**Vuosina 1948 ja 1953 Kansanrintamaan kuuluivat kommunistinen puolue ja sen apupuolueet, vuonna 1958 kommunistit (PCI = Partito Comunista Italiana) osallistuivat vaaleihin omana listanaan.

Lähde: La Repubblica -historiasivusto. <http://www.storiaxisecolo.it/larepubblica/repubblicaeelezioni.htm>. Viitattu: 14.10.2022.
Käännös: YTL. Muokaus: YTL.

Aineisto 8.D Kuvio: Länsi-Saksan bruttokansantuote vuosina 1870–1994

Kuvion tekstien käännökset

Germany (West after 1945): GDP per Capita, 1870–1994 Länsi-Saksan BKT per henkilö vuosina 1870–1994

Pre-1914 Trend

Vuotta 1914 edeltänyt trendi

Log Scale

Dollaria/henkilö

Year

Vuosi

Lähde: Germany Economy: World Wars. <https://germanyeconomyduringtheworldwar.weebly.com/after-the-war1.html>. Viitattu: 14.10.2022. Käännös: YTL.

8.1 Selitä lyhyesti, mikä oli niin sanottu Marshall-apu. 10 p.

8.2 Arvioi, minkälaisia taloudellisia ja poliittisia seurauksia Marshall-avulla oli. Hyödynnä vastauksessasi aineistoja 8.A, 8.B, 8.C ja 8.D. 20 p.

9. Pasifismi 1900-luvun Suomessa 30 p.

Arndt Pekurinen (1905–1941) oli rauhanaktivisti ja aseistakieltäytyjä, joka ammuttiin vakaumuksensa vuoksi jatkosodan aikana.

Aineisto 9.A Video: Arndt Pekurista käsittelevän draamadokumentin traileri vuodelta 2021

Lähde: *Arndt Pekurinen TRAILER*. Marikki Hakola. Vimeo-videopalvelu. <https://vimeo.com/555198809>. Julkaistu: 2021. Viitattu: 14.10.2022. Muokkaus: YTL. Tekstitys: YTL.

Aineisto 9.B Tekstikatkelma: Sosiologi Max Weberin määritelmä valtiosta

Valtio on oikeusjärjestyksenä ja hallitsemiskoneistona toimiva pakkoyhteisö, joka vaatii itselleen fyysisen väkivallan käytön legitiimiä monopolia määrätyllä maantieteellisellä alueella.

Lähde: Max Weber. *Wirtschaft und Gesellschaft [Talous ja yhteiskunta]*. Julkaistu: 1922. Käännös: YTL. Muokkaus: YTL.

Aineisto 9.C Tekstikatkelma: Historioitsija Ville Kivimäen tulkinta Arndt Pekurisesta

Tulkintani mukaan sotilasviranomaisten tärkein motiivi Pekurisen kohtelussa olikin vakuuttautua valtiovallan ehdottomasta auktoriteetista ja säilyttää eheänä unelma yksituumaisesti taistelevasta, asepuikuisesta kansakunnasta. Pekurisen kieltäytyessä tappaminen oli välttämätöntä armeijan ja kansakunnan omakuvan säilymisen kannalta.

Lähde: Ville Kivimäki. *Mies, armeija ja vastarinta: Arndt Pekurisen kohtalo kriittisen mieshistorian valossa*. Historiallinen Aikakauskirja 102. Julkaistu: 2004. Muokkaus: YTL.

Aineisto 9.D Tekstikatkelma: Arndt Pekurinen 2000-luvulla

Vuonna 2004 Arndt Pekurinen sijoittui sijalle 54 Yleisradion järjestämässä Suurin suomalainen -äänestyksessä. Vuonna 2006 Helsingin Pasilassa sijaitseva puisto nimettiin keskustelun jälkeen Arndt Pekurisen puistoksi. Ennen päätöstä kokoomuksen valtuustoryhmä oli ehdottanut Pekurisen nimen jättämistä pois puiston nimestä, kun taas RKP:n edustaja ehdotti puiston nimeksi Siviilipalveluspuistoa (Civiltjänsparken). Vuonna 2021 sai ensi-iltansa Ville Suhosen ohjaama dokumenttielokuva Ikuiseen rauhaan, joka kertoo Pekurisesta.

Lähde: *Suuret suomalaiset*. Wikipedia. https://fi.frwiki.wiki/wiki/Suuret_suomalaiset. Viitattu: 14.10.2022.

Lähde: *Arndt Pekurinen – suomalaisia tarinoita 8*. Suomalaisia tarinoita -sivusto. <https://suomalaisia.blogspot.com/2017/02/arndt-pekurinen-suomalainen-tarina-8.html>. Julkaistu: 22.2.2017. Viitattu: 14.10.2022.

9.1 Pohdi, mitä Arndt Pekurisen tapaus kertoo suhtautumisesta pasifismiin 1920- ja 1930-luvuilla sekä toisen maailmansodan aikana Suomessa. Käytä aineistoja 9.A, 9.B ja 9.C pohdintasi pohjana. 15 p.

9.2 Aineisto 9.D osoittaa, että suhtautuminen Arndt Pekuriseen on muuttunut 2000-luvulla. Erittele, mitkä seikat ovat mahdollistaneet suhtautumisen muutoksen. 15 p.

Kokeen tehtävät loppuvat tähän.

Tarkista, että vastasit ohjeiden mukaiseen määrään tehtäviä. Älä jätä mitään merkintöjä sellaisen tehtävän vastaukselle varattuun tilaan, jota et halua jättää arvosteltavaksi.